

PFU-SAK NR. 065/12

KLAGER: Gudbrand Johannes Qvale
ADRESSE: Finnegårdsgaten 6, 5003 Bergen
TELEFON:
PUBLIKASJON: K7 Bulletin, # 1 – 2012
PUBLISERINGSDATO: 24. 01. 2012
STOFFOMRÅDE: Foreningsliv
GENRE: Nyhetsartikkel, lederartikkel og kommentarartikkel
SØKERSTIKKORD: Kildebruk, kontroll av opplysninger, premissene, samtidig imøtegåelse, saklighet og omtanke, tittelbruk, skille kommentar/faktiske opplysninger
REGISTRERT: 02.03.2012
BEHANDLET I SEKR.: 19.06.2012
BEHANDLES I PFU: 19.06.2012
FERDIGBEHANDLET: 19.06.2012
BEHANDLINGSTID: 106 dager
KLAGEGRUPPE: Privat/tidligere studentforeningsleder
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Samtykke fra Andreas Engstrand

SAMMENDRAG:

K7 Bulletin (Bulle), Norges Handelshøyskoles studentavis, publiserte **tirsdag 24. januar 2012** en nyhetsartikkel, en lederartikkel og en kommentarartikkel som alle omhandlet et uferdig it-prosjekt (ny nettside) i regi av Norges Handelshøyskoles Studentforening (NHHS). På forsiden var det et større bilde av tidligere leder i studentforeningen, Gudbrand Johannes Qvale, og følgende stikkittel: «**Kjernestyret 2010, med leder Gudbrand Johs Qvale, sitt prydprosjekt ble en it-katastrofe: Tap 100.000,-**» Tittelen sto slik:

«**MAKTKAMPEN
LØGNENE
KONKURSEN**
Leder, side 3-5»

Inne i avisen var tittelen «**NHHS taper stort på konkurs**». Ingressen:

«**Kjernestyret 2010 presset gjennom valget av Digiflex som utvikler av ny nettside. Etter måneder med forsinkelser er selskapet slått konkurs**».

Brødteksten startet slik:

«– Det er fare for at arbeidet vil være til ingen nytte dersom det ikke blir gjennomført i dag. Slik argumenterte informasjonsansvarlig i Kjernestyret (KS)

2010, Andreas Engstrand, for sitt investeringsforslag til ny nettside på Foreningsmøtet (FM) 23. september 2010. I dag vet vi at arbeidet var til ingen nytte, for rett før jul gikk Digiflex AS konkurs og NHHS må regne seg frem til sitt tap.»

Under tittelen «Villedende informasjon» sto det:

«Spillet om ny nettside for NHHS var åpenbart for flere tilstedeværende på foreningsmøtet. Arkitektene bak investeringsforslaget var leder for Kjernestyret 2010, Gudbrand Johannes Qvale, og hans informasjonsansvarlig, Andreas Engstrand. Sjef for Uken10, Kristen Arnt Holt, husker godt makten som ble utøvet på møtet: – Vi satt og snakket om det i etterkant, at alt gikk gjennom. Det føltes rart, at det hadde gått for fort og at det ble stilt ultimatum. Flere uregelmessigheter ble rapportert i etterkant av møtet. I strid med reglementet holdt Engstrand en appell rett før man skulle votere over å utsette saken, og kritikken som ble rettet mot investeringsforslaget ble fintet ut av Qvale og Engstrand. – Det som var dumt med denne saken var at da kritiske spørsmål ble stilt, fra blant andre meg, så ble vi fortalt det som salen ønsket å høre, men som vi visste var feil.... Det var villedende, mener Holt.»

Under mellomtittelen «KS-leder benekter skyld» ble Qvale intervjuet:

«Konfrontert med anklager om maktbruk svarer Qvale: – Det var ikke noe maktspill, for dette var et vedtak fra FM, og vedtatt med overveldende flertall. Andreas og Kjernestyret 2010, mente da og mener fortsatt, at dette var til det beste for studentforeningen.»

«På spørsmål om hvem som har ansvar for tapene knyttet til Digiflex' konkurs, vil han ikke peke på seg selv: – Den som til enhver tid er næringsminister, er til enhver tid ansvarlig for det som skjer i Næringsdepartementet, anfører den tidligere KS-lederen. Qvale peker på at ansvaret ligger hos Kjernestyret 2011, som utførte betalingene. – Siden den endelige siden ikke ble levert, burde heller ikke delbetalingene vært betalt ut... Hadde man passet på at leveransene lå på bordet før man betalte ut NHHS sine penger, ville vi ikke hatt en slik situasjon.»

Kjernestyret 2011 avviste at ansvaret var deres, og pekte i stedet på Andreas Engstrand:

«– Andreas har vært primus motor bak prosjektet fra dag én. Dette er hans baby, og han frontet det på FM. Han er den sentrale personen i denne prosessen.»

Engstrand uttalte:

«– Det er ingen som har skyld i dette. Det er ingen i NHHS som kan noe for at Digiflex gikk konkurs. Engstrand mener FM må ta ansvar for valget av Digiflex. – Leverandøren ble valgt av FM. Det er til syvende og sist FM som bestemmer, og så er det Kjernestyrets ansvar å følge prosjektet opp. – I kontrakten stod det at betalingene ikke skulle utføres før visse mål var nådd.»

Under mellomtittelen «Digiflex anklages for løgn» sto det:

«Engstrand kan fortelle om løgnaktige uttalelser fra Digiflex under oppfølgingen av arbeidet med nettsiden. – De sa de var ganske overarbeidet, og skyldte ofte på det. Det var det normale svaret, og etter at hovedutvikleren sluttet ble

kommunikasjonen enda dårligere. Selv på det møtet jeg var på, løy de. Jeg ble ikke satt inn i situasjonen. Han mener NHHS ble ført bak lyset. - Ja, jeg synes det. I hvert fall når det gikk mot slutten. Advokat Øystein Malmgren bekrefter uærlighet hos ledelsen. - Jeg kan jo si at de i forhold til flere kreditorer ikke har vært helt ærlige om hvor dårlig situasjonen var....Det er alltid noen som taper penger, og det er jo surt. Partner i Digiflex AS, Kristian Furuholmen, tok ikke telefonen til avtalt tid og har ikke besvart utallige henvendelser siden.»

En leder- og kommentarartikkel ble publisert i samme nummer om samme sak. Tittelen på lederartikkelen var «**Machiavelliske undertoner**», hvor det blant annet sto:

«Bulles rolle er å sørge for at studentene vet når noen jukser. I denne utgaven har vi tatt Gudbrand Johannes Qvale med buksene nede.»

[...]

«Ansvarsfraskrivelser, løgner og illusjoner, har skitnet til NHHS.»

[...]

«Gudbrand Johannes Qvale gjorde seg til en offentlig figur ved å bli valgt til leder i Kjernestyret 2010, og påla seg dermed et ansvar han har misbrukt. Dette bør han beklage. Det vil han ikke gjøre. Manipulering av masser ved hjelp av retorikk er en gudegave, men manipulering ved hjelp av skittent spill er det ikke. Derfor er det ingen grunn til å beundre Qvales spill for galleriene. Studentdemokratiet har blitt skadelidende ...»

Kommentarartikkelen hadde tittelen «**Qualmende dårlig**», og her sto det blant annet:

« ... Nå avdekker samme avis at fremtidens prosjektledere ikke har peiling på prosjektstyring.»

«Samtaler med tidligere Kjernestyrer viser manglende kontroll, manglende oversikt og manglende kunnskap om prosjektet og leverandørens finansielle tilstand. [...] Samtidig som Kjernestyret 2010 (KS 2010) presset gjennom prosjektet på Foreningsmøtet (FM) september 2010, var IT-leverandøren i ferd med å gå teknisk konkurs. Varsellampene lyste ildrødt, [...] men Studentforeningens ledere var blinde.»

«Skylden for flausen og det økonomiske tapet må deles mellom de som fikk det dødfødte prosjektet vedtatt og de som hadde ansvar for å følge opp. Intervjuene utført av K7 Bulletin viser at hovedansvaret må legges på KS 2010 med leder Gudbrand Qvale og informasjonsansvarlig Andreas Engstrand; sistnevnte har skutt seg selv i foten ved å beholde eierskap over prosjektet selv etter at hans vervperiode var over. Det kommer tydelig frem at Engstrand har vært den lettlorde toskene som lot seg blende av et lite IT-selskap som la inn et anbud som var altfor lavt. Samtidig har KS 2011 (med leder Cilia Holmes Indahl) og Qvale vært toskene som ikke gjorde grunnleggende undersøkelser. Det billigste alternativet viste seg å være det absolutt dyreste.»

[...]«I et av sine utbrudd av uovertruffen tro på seg selv tok Qvale til motmæle, og presenterte sammen med Engstrand et ultimatum for Foreningsmøtet. [...].

«At dette ikke ble gjort, er kvalmende dårlig.»

KLAGEN:

Klager er den omtalte leder Gudbrand Johannes Qvale, med samtykke fra informasjonsansvarlig Andreas Engstrand.

Slik klager ser det, er omtalen av ham et kraftig overtramp: «Ord og bilder ble ikke veid mot virkeligheten. Kildevalget var ensidig. Det var flere saksfeil. I tillegg vil jeg hevde det er en underliggende agenda, som er viktigere for redaktøren enn objektive fakta. Redaktøren ønsker seg avsløringer og sensasjon. Jeg følte meg utsatt for en kampanje.»

Spesielt reageres det på forsiden: «Der er jeg er gitt en rolle jeg ikke har hatt, og mitt navn og mitt bilde er knyttet til sterke beskyldninger om juks, løgn og bedrag. Jeg har ikke løyet, jeg har ikke bedratt, og jeg har ikke hatt noen rolle i saken som er omtalt. Forsiden har ikke dekning i virkeligheten, og er meningsbærer for redaktørens og kommentatorens meninger.»

Det anføres at forsidenes tittel- og bildebruk et brudd på *Vær Varsom-plakatens punkt 4.4*. Ifølge klager var det omtalte prosjektet ledet av informasjonsansvarlig og en prosjektgruppe: «Jeg hadde i prosessen før, under og etter bare et konstitusjonelt ansvar, og var aldri direkte innblandet.» Etter klagerens mening er det heller ikke dekning for tittelbruken: «"Løgnene": Siden dette er på forsiden, illustrert med bilde av meg og mitt navn, knyttes denne overskriften til mitt navn. Det er ikke dekning i artikkelen for at jeg skal ha løyet. Det antydes riktignok i lederen at jeg skal ha løyet/etc., men dette er en påstand. Det er derfor ikke dekning for å bruke denne overskriften.» Videre mener klager at det på forsiden ikke fremgår tydelig hva som er faktiske opplysninger og kommentarer. Det vises til *Vær Varsom-plakatens punkt 4.2*. Slik klager ser det, er det kun konkurransen som er dokumentert, ikke løgnene eller maktkampen.

Når det gjelder selve nyhetsartikkelen, viser klager til *Vær Varsom-plakatens punkt 3.2*. Det anføres at kildevalget er uten bredde og mangler relevans: «Det er ikke gitt plass til kilder som imøtegår sakens vinkling.» Selv om investeringsforslaget ble debattert, ble det likevel vedtatt med 100 stemmer for, 5 mot og 20 blanke, ifølge klager. Det vises til referatet (se vedlegg). Også ingressen mener klager er misvisende.

Slik klager ser det, var heller ikke premissene for intervjusituasjonen klarlagt. Det vises til *Vær Varsom-plakatens punkt 3.3*: «Jeg hadde ingen forståelse for at jeg var en aktør, ei heller at jeg skulle på forsiden. Jeg forsto ikke engang at dette var hovedsaken. [...] Jeg hadde i utgangspunktet ingen ting med saken å gjøre. Jeg var ikke prosjektleder, jeg var ikke forslagsstiller – jeg var kun konstitusjonelt ansvarlig. Jeg var like ansvarlig for prosjektet som Jens Stoltenberg var for tildelingen av 154 000 kroner til jente-forsvarskurset. Hadde jeg forstått at det var jeg som var fokus, hadde jeg aldri gjennomført intervjuet i mitt eget hjem fredag ettermiddag. Derfor var premissene uklare.»

I forbindelse med punkt 3.3, peker også klager på *Vær Varsom-plakatens punkt 4.14*: «Jeg ble utsatt for sterke beskyldninger i den omtalte utgaven av Bulle. Jeg fikk ingen god mulighet til en samtidig imøtegåelse av saken. Jeg ble ikke gjort klar over at saken ble utformet slik den ble [...], og var dermed ikke klar over premissene for situasjonen. Jeg ble spurt om en del grunnleggende forhold, men ikke på en slik måte at jeg hadde forståelse for at dette var

beskyldninger som skulle imøtegås. Videre ble de nyansene jeg tilførte saken, bare til dels referert – og imøtegåelsen ble derfor ikke ivaretatt i dekingen av saken.»

Det vises også til *Vær Varsom-plakatens punkt 4.1*, når det gjelder saklighet og omtanke. Slik klager ser det, er nyhetsartikkelen usaklig fordi den inneholder flere feil, utelatelser og overdrivelser. Det samme anføres om leder- og kommentarartikkelen: «usaklig, nedrig og inneholder feil». Klager skriver: «Bulle er en lokalavis, og blir utgitt i et lite miljø, der alle forhold er små, og «alle kjenner alle». En forside og total deking på 5 sider blir derfor veldig sterkt for den som settes i fokus. Proporsjonene, overskrifter og lignende er ute av rytme med formatet og publikum.» Det pekes også på at Bulle er en gratisavis som distribueres til studentsteder over hele Bergen, hver utgave står ute i 14 dager: «På grunn av distribusjonen, er det naturlig å tenke seg at mange ser forsiden på Bulle, uten at de nødvendigvis leser saken. Den innklagede forsiden er veldig sterk, og får stor eksponering i Bergen. De omtaltes hensyn er ikke ivaretatt i utformingen av forsiden.»

Det opplyses av klager at han fikk et tilsvarende trykk under leserbrev-siden i K7 Bulletin nr. 2.(se vedlegg). Tittelen på tilsvaret var «Buksesmekken åpen» og «10 ting Bulle glemte».

FORSØK PÅ MINNELIG ORDNING:

Partene har vært i kontakt i et forsøk på å komme fram til en minnelig ordning, uten at dette har lyktes dem.

TILSVARSRUNDEN:

K7 Bulletin (Bulle) avviser klagen. Avisen skriver at dekingen handlet om prosessen på Foreningsmøtet og tapet i etterkant. «Vi reiser ikke spørsmålet om bakgrunnen for ny nettside, men hva og hvordan beslutningen ble tatt og konsekvensene det fikk.» Slik avisen ser det, er det ikke et premiss i journalistikken at man må være til stede for å omtale en sak. Det vises til bruk fem åpne kilder, flere anonyme og et skriftlig møtereferat.

Videre mener avisen at klager, som leder for Studentforeningen, var den øverste ansvarlige og at det derfor var naturlig å fokusere på ham: «Som leder av Studentforeningen og Andreas Engstrands sjef, var Gudbrand Johannes Qvale den som bar hovedansvaret for investeringsbeslutningen. At han ikke hadde noe med investeringsforslaget å gjøre, er mer et spørsmål om ledelse enn om ansvar. Han deltok aktivt i diskusjonen på FM, og påvirket dermed også Foreningsmøtet til å vedta forslaget. Som leder hadde han i siste instans ansvaret og innflytelsen som fikk forslaget gjennom.»

Når det gjelder forsiden, skriver avisen at tittelen er en oppsummering av hva saken handler om - skrevet i stikkordsform: «Ingen har hevdet at Gudbrand Johannes Qvale har løyet, og det fremkommer heller ikke på forsiden. Han er på forsiden som lederen som stod ansvarlig for investeringsbeslutningen, ikke som den som har løyet.»

Angående punkt 4.2: «Det er normal praksis at antall sider som dekker saken blir klargjort på forsiden. På forsiden stod det: "Leder + s.3-5". Det er vanskelig å se hvordan man kan ta feil av hva som er redaksjonens mening og nyhetssaken. Både løgnene og maktkampen er dokumentert i saken. De er målbærende for leseren, fordi det nettopp er stikkord som preget sakens kerne.»

Avisen tilbakeviser påstanden om at artiklene skal være usaklige og tendensiøse, og skriver: «Saken er alvorlig pga det økonomiske tapet og tillitsbruddet på Foreningsmøtet, og det forsvarer en sterk forside. Avisen har en bred eksponering, men sakens viktighet og hovedaktørens offentlige rolle, gjør at dette kan forsvares. Det er vanskelig å fungere som avis i et lokalmiljø hvis ikke offentlige personer kan knyttes til saken som de er del av. Aktørene har fått forklart sin versjon i saken, og vi mener derfor at de nødvendige hensyn er tatt. Forsiden bygger på sakens dekning på innsiden, og vi kan ikke stå ansvarlig for de som ikke leser hovedsaken.»

Når det gjelder kommentarartikkelen, skriver avisen: «... [at det] var en personlig ytring, og i et demokrati er det lov å mene noe om ting man ikke var tilstede på.» Om lederartikkelen: «... [dette] er redaksjonens personlige mening, og ikke del av selve saken. At en av aktørene i saken mener den er usaklig, er hans personlige mening.»

Slik avisen ser det, var ikke premissene uklare, og redaktøren forklarer: «I starten av samtalen vår fredag 20/1 kommer det tydelig frem av at dette er et intervju, og presseetikk blir også diskutert. Mitt åpningsspørsmål er: Føler du ansvar for Digiflex-konkursen? [...] Han ble intervjuet som leder for Studentforeningen studieåret 2010, og som hovedansvarlig for investeringsbeslutningen.» Det vises også til lydopptak av intervjuet.

Når det gjelder den samtidige imøtegåelsesretten, skriver avisen: «Gudbrand Johannes Qvale fikk snakket ut om de delene av Digiflex-konkursen vi valgte å belyse, og fikk forklart saken fra sitt ståsted. Han ble ikke møtt med beskyldninger fra andre aktører, men det ble derimot Andreas Engstrand. Han fikk da også mulighet til å svare på disse beskyldningene. Premissene for intervjuet var klare, og spørsmålene som ble stilt rettet seg mot hans lederskap og ansvar. Det var også dette som ble referert i saken. Han får svare på utspillene om maktbruk i et eget avsnitt i saken».

Klageren mener avisens tilsvare viser at kildevalget var uten bredde og relevans: «Kun meningsbærerene i min disfavør ble hørt.» Klager er heller ikke enig i avisens forståelse av intervjusituasjonen, og skriver: «Jeg fikk en sms-forespørsel hvor det sto «Jeg trenger din stemme». Klageren skriver: «Dersom man ønsker et intervju, bør man spørre om et intervju. [...] jeg mener premissene for et intervju skal klarlegges *før* intervjuet, og ikke *under*».

Også klager er enig i at man kan skrive om saker man ikke er til stede på, men mener at det da kreves et «nitid arbeid for å sikre sakens små, men viktige nyanser». Etter klageres mening fremstår kommentar- og lederartiklene som vitnesbyrd, uten at noen av forfatterne var til stede, og klager spør: «Man kan gjerne mene hva man vil – men finnes det ingen grenser».

Ellers vises det til opprinnelig klage.

K7 Bulletin skriver: «Det ble innhentet et bredt kildemateriale som belyste hvordan investeringssøknaden ble vedtatt og gjennomført. Gudbrand Johs. Qvale påpeker i sin argumentasjon at de som ga støtteerklæringer ville gitt et annet bilde av situasjonen, men denne støtten var rettet mot behovet for en ny nettside. Det er en annen sak. [...] Fokus i saken “NHHS taper stort på konkurs” var gjennomføringen av investeringsbeslutningen, altså hvordan den ble vedtatt på Foreningsmøtet i Studentforeningen og hvordan prosessen i

etterkant var.»

Når det gjelder forsiden, skriver avisen: «Forsiden finner sitt grunnlag i hovedsaken, slik som normal praksis tilsier. Stikkordene på forsiden blir belyst i hovedteksten, og det kommer ikke noe frem der som ikke har grunnlag i saken innenfor. Vår oppgave er å få sakens kjerne klarest mulig presentert for leseren, derfor valgte vi stikkordsform. Bildet av Gudbrand Johs. Qvale ble valgt fordi han var den ansvarlige for investeringsbeslutningen og hvordan den ble vedtatt. Han er en markant skikkelse i Studentforeningen etter flere store lederverv, og også en person som gjentatte ganger har gått ut i resten av Bergens studentmedia med sine meninger og kommentarer. Dette mener jeg gjør han til en offentlig skikkelse, som må tåle å havne på forsiden når vi undersøker en beslutning han var ansvarlig for. Gudbrand Johs. Qvale leser forsiden som om stikkordene er ment å reflektere han som person, og dette mener vi er en klar mistolkning. Stikkordene på forsiden reflekterer sakens kjerne, og ikke hans personlige kjerne.»